

Jókai Mór:

Melyiket a kilenc közül?

Élt egyszer egy szegény csizmadia itt ebben a nagy Pestvárosban, aki semmiképpen sem tudott a mesteriségéből meggazdagodni.

Nem azért, mintha az emberek összebeszéltek volna, hogy ezentúl ne viseljenek csizmát, nem is azért, mintha a magisztrátus megparancsolta volna, hogy ezentúl a csizmákat fele áron kell adni, munkát is jót csinált a jámbor, maguk a vevők panaszkodtak, hogy nem bírják elszagtatni, amit ő egyszer megvarr: volt is dolgozója elég, fizettek is becsülettel, egy sem szökött meg kifizetetlen árjegyzékkel, és János gazda mégis - mégis - nem tudott zöldágra jutni, ahogy németül mondják, sőt nemnéha közel volt hozzá, hogy akár-miféle száraz ágat jónak találjon arra, hogy onnan nézegebben le. - Hanem persze ez csak szóbeszéd volt nála; János gazda igaz keresztyén ember volt, s keresztyén ember nem akasztja fel magát, akár-milyen szorongatott állapotban legyen is.

Azért nem tudott tudniillik semmi gazdagságra jutni János mester, mert másfelől az Isten olyan különösen megáldotta, hogy minden esztendőben rendszerint született neki egy gyermeke, hol egy fiú, hogy egy leány, és az olyan egészséges volt, mint a makk.

- Ó, én uram Istenem! - sóhajtozék gyakran János mester minden újabb számnál, amint lón hat, lón hét, lón nyolc; mikor lesz már e hosszú sor után punktum? Egyszer aztán eljőve a kilencedik; az asszony meghalt, és azután ott volt a punktum.

János mester egyedül maradt a kilenc gyermekkel a világban.

- Hej, sok van azzal mondvá.

Kettő, három már iskolába járt, egyet, kettőt járt kellett tanítani, másikat ölben hordozni, kit etetni, kinek pépet főzni; emezt öltöztetni, amazt megmosdatni és valamennyire keresni! Bizony édes atyámfiai, ez nem csekély hivatal: próbálja csak meg valaki.

Mikor cipőt kellett szabni, egyszerre kilenc cipő! mikor kenyeret kellett szelni, egyszerre kilenc karéj! mikor ágyat kellett vetni, egyszerre az ajtótól az ablakig az egész szoba ágy, tömve, dugva apróbb, nagyobb, szösze, barna, emberforma fejekkel!

- Ó, én uram és Istenem, de megáldottál engemet; - sóhajtozék magában elégszer a jámbor kézműves, mikor éjjelen is túl ott ütötte a mustával a talpat a tőkénél, hogy ennyi lélek testét táplálhassa, s hurigtatta hol egyiket, hol másikat, a ki álmában rosszul viselte magát. Kilenc biz ez, egész kerek kilences szám. No de hála érte az úristennek, még nincsen ok a panasza; mind a kilenc egészséges, jó erkölcsű, szép is, jó is, épkezlábbal és gyomorral megáldva; s inkább kilenc darab kenyér, mint egy orvosságos üveg, inkább kilenc ágy egymás mellett, mint egy koporsó között; az úr Isten őrizzen meg tőle minden érzékeny apát, anyát, még akinek nyolc marad is, ha egyet elvesznek belőle.

Nem is volt János mester gyermekeinek semmiféle szándékuk a meghalásra; az már el volt végezten, hogy ők mind a kilencen keresztül dolgozzák magukat az életem, s nem engedik át helyüket senkinek; nem ártott azoknak sem az eső, sem a hó, sem a száraz kenyér.

Egy karácsonyestén János mester későn tért haza a nagy szaladgálásból, mindenféle kész munkákat vitt haza, kevés pénzeszközöt szedett be; ami ismét a mesteriségéhez, meg a napi szükségek fedezésére kellett. Hazafelé futtában minden utcaszegleten látott aranyos, ezüstös báránnyakkal, cukorbákkal rakott asztalokat, amiket jámbor kofák árulgatnak olyan gyermekek számára, akik magukat jól viselik; meg is kérdik előbb, hogy a rossz gyermekeknek ne adjanak el belőle; János mester egy-egy helyen meg is állt: talán venni kellene belőle? micsoda? mind a kilencnek? Az sok volna. Egynek vegyen? Hogy a többi azután irigykedjék rá. Nem; majd ad ő nekik más karácsonyi ajándékot, szepet is, jót is, ami el sem török, el sem kopik, s aminek valamennyi örülhet, mégsem veheti el a másiktól.

- No gyerekek: egy, kettő, három, négy; mind itt vagytok, - szolt, haza érkezve kilencfejú családjá körébe. - Tudjátok-e

azt, hogy ma van karácsonyestéje? Ünnepe az ez. Nagyon örvendetes ünnep. Ma este nem dolgozunk semmit, hanem örülünk valamennyien.

A gyerekek úgy örültek annak, hogy ma örülni kell, majd felvették a házat.

- Megálljatok csak, hát még ha megtanítalak benneteket arra a nagyon szép énekre, amit én tudok. Nagyon szép éneket tudok ám; erre a napra tartogattam, karácsonyi ajándéknak!

Az apróságok nagy zsvavajjal kapaszkodtak apjuk ölébe, nyakába; majd lehúzták azért a szép énekért.

- No! mit mondtam! Ha jól viselitek magatokat. Aztán szépen sorba kell állni. Így ni, amelyik nagyobb, előbbre, amelyik kisebb, hátrább.

Ugy szépen sorba állította őket, mint az orgonasípkat. A két legkisebb az apa térdére és karjára jutott.

- Már most csendesség! Majd én előbb elénekelem: ti pedig majd aztán utánam.

Azzal komoly áhítatos képpel, levéve zöld sipkáját fejéről, elkezdé János mester azt a szép hangzatos éneket, ami így kezdődik:

"Krisztus urunknak áldott születésén..."

A nagyobb fiúk és leánykák az első hallásra megtanulták a dallamot, több baj volt a kisebbekkel, azok mindig félrevidték a dalt, s ki-kimentek a taktusból, végre mindnyájan tudták azt, s az volt aztán a nagy öröm, mikor mind a kilenc egyszerre vékonyan és vékonyabban zengedezé az a szép dalt, amit maguk az angyalok énekeltek azon az emlékezetes éjszakán, s talán még most is énekelnek, amidőn ilyen szép kilenc ártatlan lélek őszinte örömeinek harmóniás hangja kéri onnan felülről a visszhangot tőlük?

Bizonyára a gyermekek énekének örülnek ott fenn a mennyben.

Hanem annál kevésbé örülnek odafenn az első emeleten. Ott egy gazdag nőtelen úr lakik, egymaga kilenc szobában:

egyikben ül, a másikban alszik, a harmadikban pipázik, a negyedikben ebédel; ki tudná, mire használja a többit?

Ennek sem felesége, sem gyermeke, hanem van annyi pénze, hogy maga sem tudja, mennyi?

Ez a gazdag úr éppen nyolcadik szobájában ült ez este, és azon gondolkodott, hogy miért nincs az ételnek íze? miért nincs a hirlapokban semmi érdekes? miért nincs e nagy szobákban elég levegő? miért nincs a ruganyos ágyban csendes álom? amidőn János mester földszinti szobájából elkezdett előbb lassan, aztán mindig erősebben hangzani föl hozzá ama vidámságra ösztönző ének.

Eleinte nem akart rá ügyelni, hogy majd vége szakad, hanem a mikor már tizedszer is újra kezdték, nem állhatta tovább a dolgot.

Összemorzsolta kialudt szivarát, s lement maga hálószobájában a csizmadia szállására.

Eppen végezték azok a verset, amint benyitott hozzájuk, s János mester egész tisztelettel kelt fel a nagy úr előtt háromlábú székéről.

- Kend János mester a csizmadia, ugye? - kérdé tőle a gazdag úr.

- Igenis szolgálatjára, nagyságos uram, parancsol egy pár fénymázás topánkát?

- Nem azért jöttem. De sok gyermeke van kendnek.

- Van biz, nagyságos uram, kicsiny is, nagy is. Sok száz, mikor evésre kerül a dolog.

- Még több száz, mikor énekelnek. Hallja kend János mester, én kendet szerencsés emberré akarom tenni. Adjon nekem egyet ide a gyermekei közül, én azt fiammá fogadom, felneveltetem, eljár velem utazni külföldre, lesz belőle úr, a többieket is segítheti.

János mester szörnyű szemeket meresztett erre a mondásra; nagy szó volt az! egy gyermeket úrrá tenni. Kinek ne ütne ez szeget a fejébe?

- Hogyne adná? Persze, hogy odaadja! hiszen az nagy szerencse.

- No válasszon kend közülök hamar egyet; aztán menjünk.

- János mester hozzáfogott a választáshoz:

- Ez a Sándorka. No ezt nem adom. Ez jól tanul; ebből papnak kell lenni; a második: ez leány, leány nem kell a nagyságos úrnak; a Ferencke: ez már segít nekem a mesterségben, enélkül nem lehetek el; a Jánoska: lám, lám, ez meg a nevemre van keresztelve, nem adhatom oda; a kis Józsi: ez meg egészen az anyja formája, mintha csak ötlet látnám, ez ne lenne többet a háznál? No most megint leány következik, ez semmi; azután itt van a Palika. Ez volt az anyjának legkedvesebbje; ó, szegény asszony, megfordulna a koporsójában, ha ezt idegennek adnám; no ez a kettő meg még nagyon kicsiny, mit csinálna velők a nagyságos úr?

Ugy járt, hogy már a végére ért, még sem tudott választani. Azután alulról kezdte felfelé; de csak az lett akkor is a vége, hogy ő bizony nem tudja melyiket adja oda, mert ő valamennyit szereti.

- No porontyok! válasszatok magatok; melyitek akar elmenni, nagy úr lenni, kocsiban járni? szóljatok no; álljon elő, aki akar.

A szegény csizmadia majd elfakadt már sírva, ahogy ezt mondta; a gyerekek azonban e biztatás alatt apródonként mind a háta mögé húzódtak; ki kezét, ki lábát, ki bőrkötényét fogta meg apjának, úgy kapaszkodott bele, s bujt a nagy úr elől.

Utoljára János mester nem állhatta tovább, odaborult közejük, átnyalábolta valamennyit, s elkezdett a fejükre sírni, azok pedig vele együtt.

- Nem lehet, nagyságos uram, nem lehet. Kérjen tőlem akármit a világon, de gyerekeket egyiket sem adhatom senkinek, ha már az úr Isten nekem adta őket.

A gazdag úr azt mondta rá, hogy ő látta, hanem hát legalább annyit tegyen meg a kedvéért, hogy ne énekeljen többet gyermekeivel ide alant, s fogadjon el tőle ezer pengőt ezért az áldozatért.

János mester soha még csak kimondva sem hallotta ezt a szót "ezer pengő", és most a markába nyomva érzé.

A nagyságos úr megint felment a szobájába unatkozni, János mester pedig nagyot bámult azon az ismeretlen alakú ezer forintos bankótán, s azután elcsukta azt félelmesen ládájába, a kulcsot zsebébe tette és elhallgatott.

Hallgatott az apróság is. Nem volt szabad énekelni.

A nagyobb gyerekek mororván kuporodtak le a székre, a kisebbeket csitítgatva, hogy nem szabad énekelni; a nagy úr odafenn meghallja.

Maga János mester hallgatva járt fel s alá a szobában, s gorombán kergette el magától azt a kis porontyot, aki feleségének kedvence volt, mikor odament hozzá, s arra kérte, hogy tanítsa meg őt újra a szép énekre, mert már elfelejtette.

- Nem szabad énekelni.

Azután leült duzzogva a tőkéhez, elkezdett buzdogn szabdalni; addig faragott, addig szabdalt, míg egyszer azon vette észre magát, hogy maga is el kezd dudolni: "Krisztus urunknak áldott születésén".

Először a szájára ütött, hanem azután megharagudott, nagyot ütött a mustával a tőkére, kirugta maga alól a széket; kinyitotta a ládát, kivette az ezer forintost, s futott fel az emeletre a nagyságos úrhoz.

- Nagyságos jó uram! instálom alássan, vegye vissza a pénzt, hadd ne legyen enyim, hadd énekeljek én, mikor nekem tetszik; mert az több ezer forintrál.

Azzal letette az asztalra a bankót s nyargalt vissza az övéihez, sorba csókolta valamennyit, sorba állítá orgonasíp gyanánt, közéjük ült alacsony székére, s rákezdék tiszta szívből újra:

"Krisztus urunknak áldott születésén."

S olyan-olyan jó kedvük volt, mintha övek volna az a nagy ház. Akié pedig volt az a nagy ház, nagy egyedül járt kilenc szobáján keresztül, s gondolkodott magában, hogy vajon mi örülni valót talál más ember ebben a nagy unalmas világban.

HOROSZKÓP	KOS (03.21.-04.20.) Ötleteiből hagyjon különbözőbbre is. Van valami, azaz valaki, akiről különösen tilos megfelekeznie ezen a héten: a párja! Utazás és szerelem ezek várának önre, ha képes kivonni magát a kötelezettségek alól. Kezdjék gondok nélkül az újesztendő!	RÁK (06.22.-07.22.) Ne hagyja figyelmen kívül a türelemre intő jeleket. Kerülje el a parázsvitákat, és próbálja meg minél tárgyilagosabb mederbe terelni a beszélgetéseket. Ráadásul a gyermekekkel való gondok is megszorodhatnak év elején. Szeressék egymást!	MÉRLEG (09.23.-10.22.) A két ünnep között lazítsa. Az asztalán jelentkező káosz az elmaradás mellett azonban jót is jelez: azt, hogy van még munkája! Uralkodó bolygója a mindent megnövelő Jupiterrel áll szemben: hízásnak indul, ha nem vált egészségesebb „üzemmódrá”.	BAK (12.22.-01.20.) Folyamatban lévő ügyeinek még 12-ike előtt járjon a végére. A Nap és az Uránusz hatását különösen a magányosok veszik észre, de a párkapcsolatban élőknel is szakításhoz is vezethet. Ezt pedig, ha csak nem akarja az új év elejét egyedül töltöni, jobb lenne elkerülnie.	HOROSZKÓP
	BIKA (04.21.-05.20.) Dolga végeztével azonban csak a pihenésnek kezdje a csillagállás. Még ne írjon alá új munkaszerződést! Eppen első napokban történik el a mécses, de párjában megértésre talál. Ezt leszámítva most a paradicsomban érezheti magát, főleg, ha szereti a kötöttségeket.	OROSZLÁN (07.23.-08.22.) Üzleti partnerei, közvetlen kollégái segítségével sikerülhet megszabadulnia nyomasztó gondjaitól. Minden jóra számíthat, de a túlzásoktól mégis óvakodnia kellene. Ne lepődjön meg, ha az új év apróbb házastársi vitákkal kezdődik.	SKORPIÓ (10.23.-11.22.) Bármennyire szüksége van pénzre, most ne vegyen fel kölcsönt. Egy utazás üdítőleg hathat az év elején, a soron kívüli pihenés önre és párjára is igencsak ráfér. A lelke mellett a teste is túl keményvé vált az utóbbi időben: egy lazító masszázs (kettesben) csodákat tehet.	VÍZÖNTŐ (01. 21.-02.19.) Adjon hangot reményeinek, és ki tudja, talán valóra is válhatnak. De ha meg sem próbálja, akkor biztosan nem. Hiába lazíthat egy kicsit, nem tud szabadulni a stressztől. Szerelmi féltékenység gyöttri a szívét, aminek oka saját nagyravágásában és hiúságában is keresendő.	
	IKREK (05.21.-06.21.) Sok önfegyelmre lesz szüksége, hogy ne kövessen el súlyos baklövéseket. Ne kapkodjon! Vítára adhat okot, ha közli párjával, több szabadságra van szüksége. Végül elsimulnak az ellentétek, és a szerelem mellett hálás lehet neki már a pusztá létéért is.	SZŰZ (08.23.-09.22.) Rengőteteg a tennivalója, de legalább a pénzügyi lehetőségei is kedvezőek. Túlságosan is irányítási szerelné családtagjait, vagy kedvesét! Nem szabad minden apróságért veszekedést kezdeményeznie, pláne egyedül megszabnia, hogy mi történjen otthon.	NYILAS (11.23.-12.21) Fogja vissza lelkesedését. Az időpont most nem alkalmas egy jelentősebb vállalkozás elindítására. A legközelebbi jó konstelláció járjon nyitott szemmel. A jegybe lépő Vénusz igen csábítóvá teszi. A zord idő ellenére szinte virágba borul a szívük.	HALAK (02.20.-03.20) Ne higgye el magát, ha az első szóra mindenkit igent mond ajánlatára. Habár kint csikorgó a hideg, az ön szívében melegség van. Jó, ha ezt a párja felé is kimutatja. Vizes helyre vágyik, megfordulhat a fejében, hogy a 2013-as évet kedvesével wellnessszéssel kezdik valahol.	